

Михайлов Станіслав Вікторович
здобувач вищої освіти,
Національний університет водного господарства
та природокористування

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-481-1-15>

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИЗИКОВИХ СЕКТОРІВ ЕКОНОМІКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ

Державне регулювання ризикових секторів економіки є важливим інструментом для забезпечення макроекономічної стабільності та запобігання кризовим явищам. Ризикові галузі, такі як фінансовий сектор, енергетика, цифрові ринки та високотехнологічні індустрії, відіграють ключову роль у формуванні економічного середовища, адже вони визначають рівень інвестиційної привабливості країни, її конкурентоспроможність та стійкість до зовнішніх економічних шоків. Разом із тим, саме ці сектори найбільш вразливі до нестабільності через високу волатильність, складність регуляторних процесів та ризики фінансових махінацій. Недостатність або неефективність державного регулювання може призвести до масштабних кризових явищ, що проявляються у фінансових бульбашках, дефіциті ресурсів, кризах довіри та дестабілізації ринку праці. З огляду на це, розробка та впровадження ефективних регуляторних механізмів є необхідною умовою для підтримання економічного зростання та довгострокової стійкості економіки.

Основною проблемою є те, що традиційні регуляторні підходи не завжди встигають адаптуватися до швидких змін в економіці, особливо в умовах цифрової трансформації. Дослідження демонструють [4; 5], що країни з адаптивними регуляторними моделями швидше відновлюються після криз, оскільки

впроваджують інноваційні підходи до фінансового нагляду та макроекономічної стабілізації. Зокрема, антикризове управління передбачає використання регуляторних пісочниць (regulatory sandboxes), які дозволяють тестувати нові фінансові інструменти та бізнес-моделі у контрольованих умовах, що значно знижує ризики системних криз [2]. Також важливим механізмом є цифровий моніторинг економічної активності, що ґрунтується на використанні штучного інтелекту та великих даних для виявлення кризових тенденцій ще на ранніх стадіях. Наприклад, у Німеччині та Південній Кореї автоматизовані системи фінансового нагляду дозволили знизити рівень тіньової економіки та запобігти масовим фінансовим зловживанням у період нестабільності [1]. Україна може використовувати ці підходи для побудови ефективної системи кризового регулювання, що сприятиме макроекономічній стійкості та зниженню впливу зовнішніх шоків.

Ефективне державне регулювання передбачає баланс між ринковими механізмами та державним контролем. Світовий досвід демонструє, що найкращі результати дають адаптивні регуляторні моделі, які поєднують незалежні регуляторні органи, фінансові стимули та механізми державно-приватного партнерства. Важливою складовою антикризового регулювання є застосування гнучких політик, які дозволяють швидко реагувати на зміни економічного середовища. Зокрема, у країнах ЄС активно використовуються механізми цільового субсидування підприємств у кризові періоди, що дозволяє підтримати робочі місця та уникнути масових банкрутств [2]. Також ефективним інструментом є реструктуризація боргів, що зменшує фінансове навантаження на бізнес та стимулює економічну активність.

Крім того, сучасні моделі регулювання передбачають активне залучення цифрових технологій для забезпечення прозорості фінансових потоків та виявлення ризикових операцій. Наприклад, використання блокчейну у фінансовому секторі дозволяє значно підвищити рівень контролю над транзакціями та запобігти фінансовим махінаціям, а алгоритми штучного інтелекту допомагають

прогнозувати кризові явища ще на ранніх стадіях. Важливим фактором ефективного регулювання є міжнародна координація, оскільки глобальні фінансові кризи часто потребують спільних заходів з боку різних країн. Україна, інтегруючись у світову економіку, має адаптувати ці підходи та розробляти стратегії антикризового управління, що базуються на використанні передових технологій, фінансових стимулів та прозорого регуляторного середовища.

Важливим напрямком розвитку регуляторної політики є забезпечення прозорості та запобігання корупційним ризикам. Незалежні регуляторні органи відіграють ключову роль у моніторингу фінансових потоків, контролі за дотриманням міжнародних стандартів та мінімізації впливу тіньової економіки [3]. Емпіричні дослідження свідчать, що країни з високим рівнем прозорості регуляторної політики демонструють вищу стійкість до кризових явищ і швидше відновлюються після економічних потрясінь. Наприклад, ефективна діяльність незалежних фінансових регуляторів у Сінгапурі та Канаді дозволила суттєво знизити рівень фінансових зловживань, підвищити інвестиційну привабливість та забезпечити довгострокову макроекономічну стабільність [5].

Окрім цього, сучасні підходи до антикризового управління передбачають посилення державного контролю за діяльністю стратегічних секторів економіки, що є критично важливим під час економічної нестабільності. В Україні особливо актуальним є питання детінізації економіки та боротьби з незаконними фінансовими операціями, які значно посилюють кризові явища. Використання цифрових інструментів, таких як автоматизовані системи збору податкових даних та штучний інтелект для аналізу фінансових потоків, може сприяти зменшенню корупційних ризиків та забезпеченню ефективнішого контролю. Таким чином, розбудова незалежної, технологічно оснащеної регуляторної системи є необхідною умовою для формування стійкого та прозорого економічного середовища.

Результати дослідження свідчать, що для забезпечення макроекономічної стабільності та сталого розвитку ризикових секторів необхідно впроваджувати комплексні заходи, що включають цифровізацію регуляторних механізмів, посилення фінансового нагляду та міжнародну координацію регуляторних ініціатив. Ефективне державне регулювання має базуватися на балансі між ринковими механізмами та державним контролем, що дозволить мінімізувати ризики економічної нестабільності та створити умови для сталого зростання.

Особливу увагу слід приділити впровадженню інноваційних технологій, таких як блокчейн, штучний інтелект та аналітика великих даних, які здатні значно підвищити ефективність регуляторного нагляду та сприяти детінізації економіки. Крім того, необхідно розширювати механізми антикризового управління, включаючи регуляторні пісочниці, реструктуризацію боргів та державно-приватне партнерство, що дозволить створити більш адаптивну систему реагування на кризові виклики.

Україна має можливість використати найкращі міжнародні практики та адаптувати їх до власних економічних реалій, забезпечивши прозорість фінансових потоків, зміцнення незалежних регуляторних органів та створення умов для залучення інвестицій у стратегічні галузі. Формування ефективної системи державного регулювання стане основою для економічної безпеки країни, підвищення її конкурентоспроможності та довгострокового зростання в умовах глобальних економічних змін.

Література:

1. EGBA. EGBA Highlights Key Achievements and Latest Members Data in New Annual Activity Report. URL: <https://www.egba.eu/resource-post/regulated-online-gambling-market-2019-2026/> (дата звернення: 20.02.2025)
2. European Gaming and Betting Association. URL: <https://www.egba.eu/resource-post/regulated-online-gambling-market-2019-2026/> (дата звернення: 20.02.2025)

3. Ferri G. Joseph E. Stiglitz (2002) Globalization and Its Discontents. *Economic Notes*. 2003. № 32. P. 123–142. DOI: <https://doi.org/10.1046/j.0391-5026.2003.00107.x>
4. JUMIO. Online Gambling Regulations and Trends in 2024. URL: <https://www.jumio.com/gaming-report/regulatory-trends-around-the-globe/> (дата звернення: 20.02.2025).
5. The National Council on Problem Gambling. Internet Responsible Gambling Standards. URL: <https://www.ncpgambling.org/responsible-gambling/internet-standards/> (дата звернення: 20.02.2025).